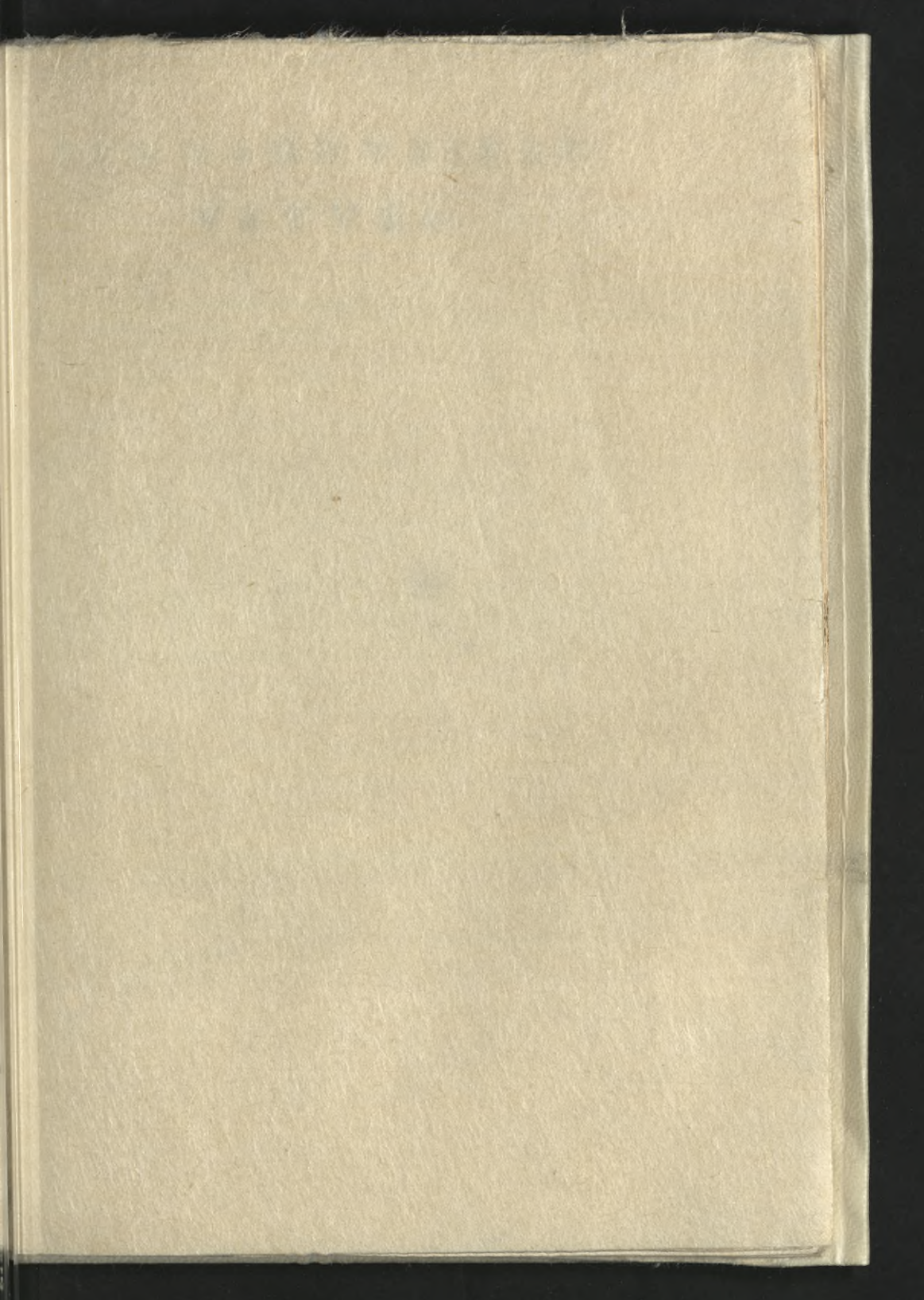
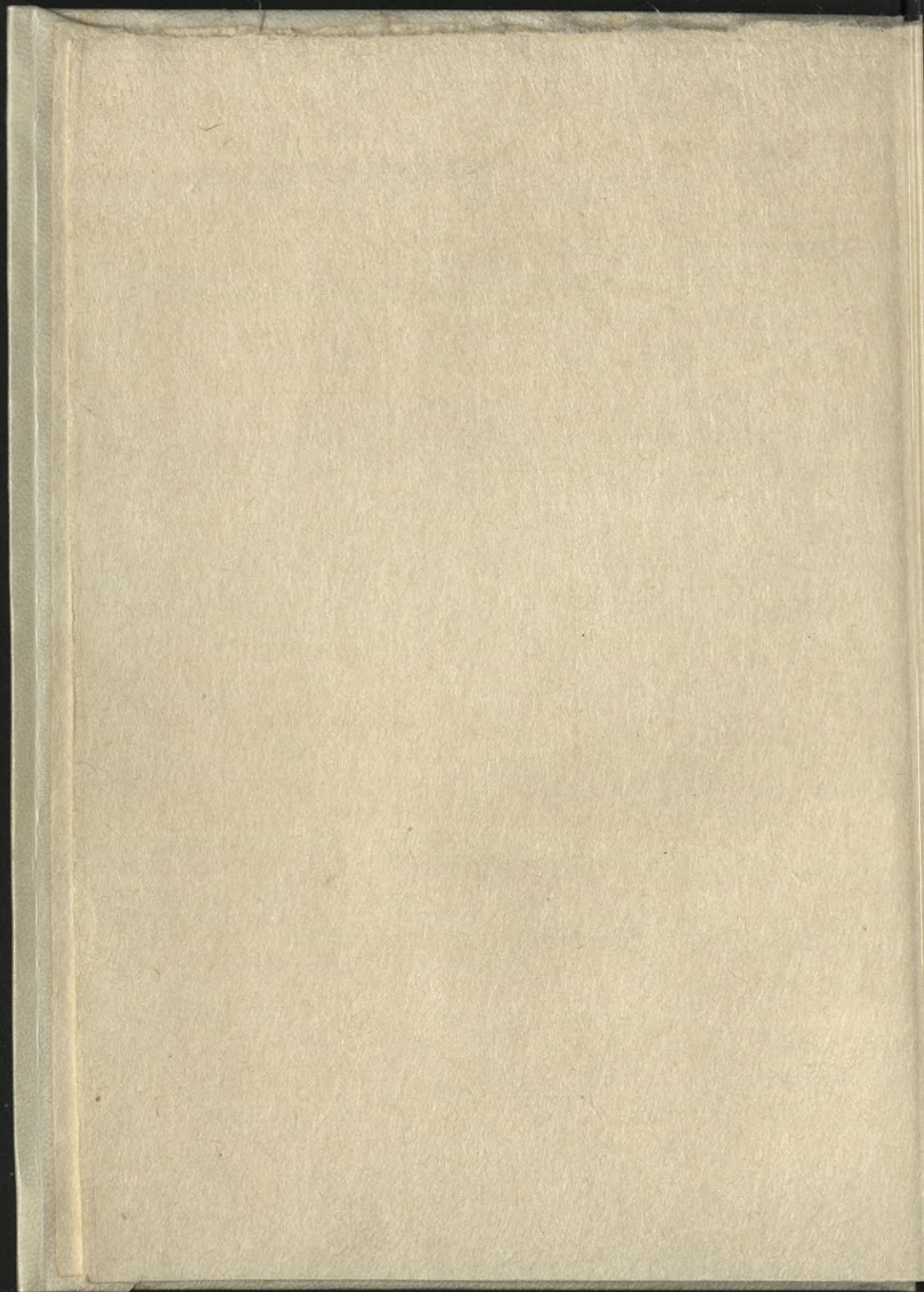

I - 298

FERNANDVS:SER

VATVS:*

H 15944

BERNARDUS: 23

VATVS

Caroli Verardi Cæsenatis Pontificii Cubicula-
rii in Fernandum seruaturū ad R. P. Petrū Men-
dozam Archiepiscopum Toletanū Hispaniæ
Primate[m]: ac S. R. E. Cardinalem Præfatio.

QUoniam accepissem Præsul optime Fernā-
dum inuictissimū Hispaniarum Re-
gem: dum Barcinone cōuentus ageret:
ac iura populis daret: a uesano nescio quo ferro
petitum uitæ discrimen adiisse: tam atroci nun-
tio percussus: cœpi nō sine admiratione mecum
ipse cogitare: quo nam modo: diuina pudentia
cuncta gubernāte: fieri potuisset: ut uir tātæ uir-
tutis ac pbitatis ī tā dirū luctuosumq; casum in-
cideret. Ac me multa cū aīo meo agitātē rō ipsa
in hāc potissimū snīam duxit: ut existimarē hu-
mani generis hostes: deo pmittēte: nefariū illud
facius esse molitos. Legerā nāq; sæpe ī sacris lris
dæmonū inuidiā potius in uiros pbs: q̄ facino-
rosos sœuire: suasq; nocēdi artes exercere consue-
uisse. Quippe q̄ hos iā p suis satellitibus ac mini-
stris habeat: illos uero sui (ut ita dixerim) tarta-
rei regni acerrīos īfestissimosq; hostes expiat. Ita
q; cū Fernādus nihil ageret: nihil moliret: nihil
postremo dies noctesq; cogitaret: nisi quæ ad ue-
ræ fidei āplificatōem & sūmi dei cultū ptinerēt:

mihī nō mō uero simillimū: sed & certissimū uī
sum est: dæmonū cōsilio & instigatōe factū esse:
ut uesanus ille Regem ferro necare conatus sit.
Quippe cum mēs eius nullis artibus aut dolis:
nō illecebris uoluptatum: nō terrore: nō minis:
nō deniq; ullis laboribus aut capitis periculis a
recto cursu ac sancto instituto deflecti posset: ea
una diabolicæ fraudi ad sua regna tuenda resta
bat uia: ut scilicet de medio tolleretur: & sua ne
ce alios Principes: qui fortasse eius uestigia ipso
sterum essent imitaturi: deterreret. Diuina uero
prouidentia iccirco id fuisse pmissum existima
ri debet: ut Regis uirtus enitesceret: & inter ad
uersa illustrior fieret. Siqdem ut a sacris doctori
bus traditū est: Virtus in infirmitate perficitur:
sine hoste marcescit. Et prospera etiam sapientū
aīos nōnunq; transuersos agunt a recto: aduersa
uiros explorant: atq; ad usum uirtutis exercent.
Et propterea solitus est eleganter dicere Deme
trius philosophus: Nihil sibi infelicius uideri
eo: cui nihil unq; euenisset aduersi. Non tamen
dæmonū impietas ad necem usq; sæuire pmissa
est. Eorū enim potestatem constat dei uoluntate
quodāmō ligatā esse: neq; illis licere p animi li
bidine in bonos uiros suas nocendi artes exerce
re: sed eatenus duntaxat: quatenus eorū crudeli

tas & insidiæ sint ad exercitia & corroboramen-
ta uirtutis: non ad eius interitum. Indignū etiā
diuinæ clementiæ uisum est: ut uir tam sanctus:
Rex tā iustus: tam pius: tā bene de omni religio-
ne Christiana meritis: inhonesto mortis genere
interiret: & propterea eum ad magnas & præcla-
ras res gerendas reseruans cœlesti ope ab impiis
manibus liberauit. Hæc igitur mihi mente agi-
tanti uisa est sane digna materia: in qua præcla-
ra quæq; ingenia desudarent. Itaq; ut ipse quoq;
quoad uires meæ ferrent: Regiæ gloriæ non de-
essem: sumpto calamo totam eam digessi: & per-
sonis uariis: quas induxi loquētes: distinxi: quo-
res non solum lecta: sed etiam oculis: quorū sen-
sus in nobis acerrimus est: spectata: plus haberet
& uoluptatis & gratiæ. Cumq; iam mihi: ut Na-
sonis uerbis utar: siq; erat dicēdi carminis usus
deficiat: sitq; minor factus inerte situ: fungarq;
hoc tempore: Horatiano more: uice cotis: acutū
reddere quæ ferrum ualet: exors ipsa secādi: ma-
teriā ipsam Marcellino nepoti & alumno meo:
qui Poesi mirifice delectatur: uersu describendā:
poeticisq; coloribus salua rerum dignitate ac ue-
ritate pingendam exornandamq; tradidi. Quod
is plane assecutus uidet. Nā ita res inter utrūq;
temperata est: ut cum ueritate ac religione ma-

a.ii.

ximopere cōsentiret: & a Poeti: cuius auctore La
stantio: officiū est: ut ea: quæ uere gesta sunt in
alias species obliquis figurationibus cum deco
re aliquo conuersa traducat: non penitus abhor
reret. Cum autem hic adessent Regii Oratores
Berardinus Caruaial Paceñ. & Iohannes Me
dina Astoriceñ. Præsules: quorum uterq; cum
summa bonitate ac prudentia: singularē in om
ni scientiarum genere doctrinam coniunxit: eo
rum acerrimo iudicio opusculum ipsum iam ad
calcem perductum subiiciēdum putauī: quibus
argumentum & carmen laudantibus: hortanti
busq; ut pro honore & gloria inclyti Regis res
in lucem deduceretur: eam ut Comœdiæ seu tra
gœdiæ solent: iisdem suffragantibus agi recense
riq; curauī. potest enim hæc nostra: ut Amphi
truonē suū Plautus appellat: Tragicocomœdia
nuncupari: q; personarū dignitas & Regiæ ma
iestatis impia illa uiolatio ad Tragœdiā: iucun
dus uero exitus rerum ad Comœdiam pertinere
uideantur. Tanto autem fauore & attentione ab
ipso Pont. Max. pluribusq; Cardinalibus ac præ
sulibus (ut inferiores taceam) spectata est: ut fa
cile appareret: eos omnes uel sola fama uirtutū
Fernandi Regis illectos omnia: quæ ad eius lau
dem dicerentur: aut fierēt: studiose audire & cer

neret: atq; ut acerbo eius casu ingemuissent: ita sanitate reddita: plurima uoluptate latitiaq; affici. Hoc igitur opusculum: quod: Fernandi Seruati: titulo prænotauit: ut Regio nomine insignitum gratius in studiosorum manus deueniret: cui potissimum dicarem: nullus te Venerande Pontifex magis idoneus occurrebat. Siquidem hæc quæ ad laudem ueramq; gloriam istorum Christianissimorum Principum: quos tu summa fide & obseruantia colis: spectant: & in quibus: is tibi locus: qui & dignitate: & qua apud illos uales: gratiam decebat: assignatus est: iucundo nimirum animo lætoq; uultu excipies: & tua auctoritate: qua polles plurimum: facile ab inuidorum moribus tueri poteris. Quod ut facias Reuerende Pater te etiam atq; etiam rogo.

Marcellini Verardi Cæsenatis Fernandus
Seruatus+

Ad Pont+Max+Prologus+

O pater: o pastor: mundi fidissime custos:
Qui portas summi referas & claudis olympi:
Ne pigeat nobis aures præstare benignas:
Et placidos uultus: ut libera corda timore
Fernandi eximium nomen laudesq; loquantur+
Infera quem ferro dum turba necare pararet:
Seruauit superi clementia summa Tonantis+
Eius ut auspiciis: rerum te sceptrā tenente:
Immensum Christi uolitent uexilla per orbem+

PLVTO AD FVRIAS.

Q Spes tartareæ sedis regniq; p̄fundi
Eumenides: quōdā (nemini) mecū ipse
Et subitus tumidas cōcœpi sæpi⁹ iras / querebar
Concutiens caput horrendum: q; sæpe uiderem
Nescio quos: nostris popularibus indere mentē:
Vt nos desererent: iactantes ditia & ampla
Dona piis tribui: sceleratis infera regna+
Sed tamen ista leui fuerant hortamina damno:
Vix quota pars præstare fidē nam uocibus hōz
Nouerat: assuetis pergens confidere rebus+

At nunc res agitur maior: nam tota laborant
Regna: nisi audaces uestra succurritis arte.
Hesperiae Rex ille potens (nam uera fatebor
Sit licet hostis atrox: nobisq; inimica retractet
Strenuus arma diu) properat confinia nostra
Imperio domitare suo: nostrosq; clientes
Insequitur ueteri denudans arua colono:
Non aliter q̄ si uictor foret iste secundus
Amphitryoniades: cui nunc Stheneleia proles
Imperet hæc duro monitu Iunonis iniqua.
Quid memorem: quotiēs nra de gente triūphos
Rettulerit: quotiens spoliis remearit honustus
Innumera iuuenum comitatus utrinq; caterua?
Quis nescit: quotiens hostili sanguine campos
Sparserit: atq; amnes mutare coegerit undas:
Et se mirari solito non ire colore.
Nec contentus adhuc nuper Magmede repulso
Sede sua: ueteres proscindens undiq; leges:
Baudeliq; meo fecidissima sub iuga misso:
Granatam domuit: uictorq; intrauit in urbem
Improbis: & populum dictis parere coegit.
Optima nōne mihi dudum pars cesserat orbis?
Africa nōne mei fuerat latissima iuris?
Nōne Asiam nostris dederam parere ministris?
Europæq; bonam partem: lateq; uagabari:
Et totum nostro molibar subdere mundum

Seruitio: uestra confusus fraude dolisq;
At nunc Fernando contraria signa ferente
(Pro dolor) Europa iandudum cessimus omni.
Nec dubiū quin hic Nabatheū subiugēt orbē:
Eoasq; domos: proprio nisi forte labore
Nūc mihi fertis opem: qua uobis bella mouere:
Innumerasq; datur gentis ad praelia ferre:
Et pacem turbare: grauisq; ciere tumultus.
Este precor memores o summa potentia Ditis
Pacificas quotiens urbes ad bella uocatis:
Concordesq; domos + quotiens discerpere mater
Lymphata per uos properat sua pignora mente.
Ergo agite o nigri spes & tutela Baratri:
Per stygias undas stagna intemerata rogamus:
Artibus innumeris fœcundum uertite pectus:
Nostraq; quæ pereunt: defendite regna sorores.
Consilio parili uos hic decernite quæso
Qua Regis furor hic possit ratione teneri.
Sic nos securo repetemus pectore sedes
Tartareas: cæcasq; domos: noctēq; profundam.

ALECTO.

Dux Herebi uenerande pater: cui turba silentū
Tristis: & immensi famulantur regna Baratri:
Quanq̃ sollicita non uanos mente timores
Concipis: & merito tantum compescere Regem
Moliris nostro minitantem uincula regno:

At defiste tamen grauibus tua pectora curis
Sollicitare: metu tristi molimine nostro
Liber eris. Nihil est gemitu qꝫ pectora lasses.
Concutiam diro fœcundam crimine mentem:
Qua ualeo mortale genus cōfundere & orbem.
Mutato faciam soli tibi seruiat ille
Consilio: soli qꝫ manus tibi tradat & arma.
Ergo age securus per me ad tua tartara migra:
Teqꝫ sinu caræ mœstum solare maritæ.

MEGERA.

O soror Alecto grauibus redimita colubris:
Reddere sollicitam mentem cui fata dederunt:
Et stimulis homines deflectere tramite recto:
Horrissona tu uoce quidem nūc multa Tyrāno
Tartareæ sedis promittis & impia facta.
Sed quæ certa tuæ tandem sententia menti
Sederit: expedias breuiter: paucisqꝫ resolue.
Nam nos ambiguo sensu uarioqꝫ tenemur:
Quo pacto liceat tantum subuertere Regem:
Qui stabili ratione pedes defixerit ambos.

ALECTO.

O sociæ num uos quid nā mea pectora possint:
Horrida quid ualeāt lambentes mēbra Ceraſtæ
Præterit: an nostrum penitus torpere putatis
Pectus? An oblitæ quot pestes: quotqꝫ minaces
Mente geram furias: cur me nox atra sinistro

Fuderit in tenebras partu? rabiemq; cruentam
Ipse parens Herebus dederit: menteq; malignā?
Num totiens dabitur nostro subuertere gentis
Concordes fremitu infano? Regesq; superbos
Arte mea potero crudelia ad arma uocare:
Nec fas unius fuerit mihi uertere mentem?
Sed uos Germanæ mihi credite. Numina testor
Inferni patris: magni Phlegetontis & undas:
Iam faciã pateat quid nã mea pectora & hydræ:
Verbera quid ualeant: rabiesq; infusa per omne
Corpus: & undantes spumis furialibus iræ.
Huic ego confundam mentem caligine cæca:
Et uariis tentabo modis: animumq; labantem
Armata impellam dextra serpentibus atris.
Desistat subito faciã melioribus actis:
Deferat & superi sublimia signa Tonantis.
Hinc nostrũ cupiet præcedere feruidus agmen:
Viribus & nostris inuadere castra suorum.
Restituet nostro Plutoni quicquid ademit:
Christicolumq; omnis late populabitur agros
Instaurans ueteres leges monimenta uerendi
Magmedis: quæ nũc misere prostrata uidemus.
Deniq; quicqd habet numerosa potetia mundi:
Hoc duce (nec fallor) stygia ditione premetur.
MEGERA.
Non equidẽ inficior multũ Germana colubras

Posse tuas: scimusq; etiam te crine uenena
Fundere concusso: scimus tibi pectora late
Innumeris perfusa odiis: quibus undiq; sacra
Bella mouere potes: subitoq; ciere tumultus:
Per te Pirithous fugisset Thesea: per te
Dilectum fratrem uitasset Castora Pollux:
Et Piladem infidum quodā uocitasset Orestes:
Deniq; sola tenes scelerum tu quicqd ubiq; est:
Sed tamen heu frustra soror hæc molimina dira
Mente tibi concepta reor. Sunt irrita crede
Consilia. O quotiens comitatu instructa pfano:
Multipliciq; dolo: circūq; nocentibus hydrys
Hunc hoīem uolui peruertere ab ordine recto:
Nec ualui: quanq̃ multos ad talia facta
Impuleram prius arte mea: multosq; coegi
In proprios sæuire patres: uetuiq; parentes
Parcere pignoribus. Quotiēs mihi nata Parētis
Coniugium infandum petiit: quotiensq; furētis
Gestare in superos crudelia tela coegi:
Et tamen hūc precibus: blandaue libidine nūq;
Non precio: dirisq; minis: nulloq; periclo:
Non solitis stimulis: tacita non fraude mouere:
Non trepidante metu potui: non artibus ullis.
Sed ne te nimium longo sermone moremur:
Crede mihi citius rapidissima flumina cursum
Sistere cernemus: Solemq; micare tenebris:

Et Phœben splendere die non ordine recto:
Quam quis consilio ualeat uel fraude profana
Hūc hoīem a superis cōuertere ad impia facta.
Quare age Tisiphone si quid tibi mēte resedit:
Quo nobis firmare queas fluitantia corda:
Anguibus in tergum solito de more reiectis
Prome tuam rabidis tumefactam uocibus iram.

TISIPHONE.

Non ego tartareo credar concepta Baratro:
Ni scierint quodcunq; nefas cōmittere nostra
Pectora: ni scierit caput hoc cōfundere cœlum:
Si iubeāt dominus Phlegetōtis & infera turba.
Nūc opus aggredior maius q̄ uertere mentem:
Postq̄ nil fraudes profunt: nil dira uenena:
Nil stimuli: tristesq; minæ: nil blanda uoluptas:
Nō opus ē uerbis uideo: sed sanguine & arinis.
Me uocat iste labor: nihil est quod uerbera nra
Non ualeant agitare: mihi est imanius hydrys
Ingenium: & rapidis fluuiorū incertius undis:
Acrius harpyis: multo uiolētius haustris.
Hoc onus ergo mihi: totamq; relinquite curam.
Iam scio quid furias deceat: quid pectora nra.
Per me nunc Orbis gemitu reboabit & axis
Hesperius: per me Regalia tecta madebunt
Sanguine: nunc referā tanto de Rege triumphū
Vulnere inaudito capite & ceruice recisa.

ALECTO.

O soror: o nostri suprema potentia Regis
 Funereas Germana manus nunc porrige nobis:
 Oscula iunge precor. Picei per numina Ditis
 Pallida iuramus: nihil est: quo regna tueri
 Nostra queas melius: sic sic Rex iste protervus:
 Non alia ratione potest: aut arte domari.
 Per te nunc (fateor) solam Germana repertū est
 Ars mea quod nunq̄ potuit: nec torua Megera.
 Ergo uale: & solers iam dudum perfice cœptum.

TISIPHONE SOLA.

Concute Tisiphone fœcundum cōcute pectus:
 Anguiferum commisce caput: reminiscere q̄tum
 Sæua pares facinus tendens in Fata Deosq;
 Spicula: conuoluens furiali cuncta paratu.
 Non opus ignauo nunc est: nec inerte ministros
 Sed quo non usquā fuerit crudelior alter:
 Qui sit & humano consuetus sanguine fœdas
 Semper habere manus: qui gestet pectora plena
 Criminibus diris: qui blando fallere risu
 Norit: & illecebris occultam intexere fraudem.
 Obuius ergo mihi: dum sic furibunda pererro:
 Quis dabitur: quis nā? cui nūc serpētibus atris
 Pectora cōfundam: stimulemq; furore profano:
 Et quem Regalem deducā ad Principis Aulā:
 Sanguinis ut cupidus flagransq; cupidine regni

Regem obtruncatum solio deturbet ab alto.
EADEM RVFFVM CONSPICATA.

Sed quem tam dirum uideo liuentibus ire
Huc oculis:uariisq; genis:& sponte furentem:
Sanguineaq; acie pperantē:an Ruffus iniquae
Progenies uesana stygos? Iam uerba tenebo:
Vt bene percipiam quo mentem dirigat omnē.
RVFFVS SECVM.

Siccine tranquillam mentem: uitamq; quietam
Esse mihi patiar? Cur dudum a sanguine fuso
Cessauere manus? non hæc clementia nobis
Conuenit:ha nimium marcescūt membra qete.
Ocia nunc abeant. Agito crudelia mente:
Veh. quibus occurram. satiabo sanguine ferrū:
Mortibus innumeris ditabo Tartara nigra.
Si scelus hic deerit: tentabo sidera cœli:
Aut uiolabo diem: superis uel bella mouebo
Impiger:& ditis furibundus iura tuebor.
Hæc me facta decent: non uitam ducere inertē.
Nam mihi cur rabiem dederit uiolēta Megera?
Cur me Tisiphone nutriuerit ubere diros?
Tertia monstrarit cognatum haurire cruorem?
Cur proprios letho manus hæc robusta parētes:
Cur natos dederit: cur fratres? cur ue sorores?
Si pia facta iuuant recto deducta tenores?
Cur tamen heu nobis cur non se tanta facultas

Obiicit: ut ualeam mores ostendere nostros.
Dispereo misere: solitum nisi dextra cruorem
Hauriat: & uirus conceptum pectore fundam.

TISIPHONE SECVM.

Aptior haud nobis poterat se offerre minister.
Hic (fateor) longe superat me nempe magistrā:
Possidet hic quicquid scelerum possedimus oēs:
Ibo igitur propius: cœptumq; augebo furorem.

EADEM AD RVFFVM.

O decus armipotens: o spes: o dulcis alumne
Dic mihi dic agedum: quid te turpissima dudū
Ocia Ruffe tenent: cur sic inglorius annos
Exigis: & florem uitæ consumis inertem?
Heu tandem cognosce precor: quid teq; tuamq;
Nūc deceat rabiem: ne spernas uerba rogamus:
Si te prima meo tenerum de matre cadentem
Sedula suscepi gremio: si membra refoui
Sæpe sinu rigido: quom fletibus ora rigares:
Si tibi materna porreximus ubera uoce:
Per me si ferrum nosti satiare cruore
Vndanti: & populis crudele intendere lethum.
Heu nescis nescis: quid nam tua Fata pararint:
Quid fortuna tibi: quid sidera: quidq; Deorum
Numina: si in melius rabidā conuertere mentē:
Nec tibi segnitie libeat corrumpere uitam.
Hesperia (mihi crede) plagæ dominabere toti:

Si parere uelis: solitaſq; reſumere uires.

R VFFVS.

O quæ ceruleos geſtas pro crinibus angues:
Per te: perq; tuum caput inuiolabile: nunq̃
Deſiſtam genetrix longe ueneranda rogare:
Vt mihi nunc monſtrare uelis: qd fata pararint:
Quid fortuna mihi. Doceas ubi præmia tanta:
Fare age cara parēs. Monſtra dū pectora feruēt:
Dū manus in p̃mptu: dūq; ipius ardor ihæret.
Eia age iam precibus cari flectaris alumni:
Sic tibi perpetuo liceat per regna ſilentum
Tartaream in turbam rigido ſauire flagello.

TISIPHONE.

Postq̃ magnanimum pectus tibi Ruſſe paratū:
Effrenesq; animos tantis aſſurgere prompte
Conſpicio rebus: dabitur mihi crede miniſter
Optime: quod ſummis precibus cōtēdis habere.
Nunc monſtrabo uiam: qua teq; tuumq; furorē
Auguſto liceat iamiam ſatiare cruore.
Quod decus inde feres: q̃ tamq; merebere laudē?
Quippe mihi uideor clarum Diadema uidere
Temporibus radiare tuis: ſed uiribus uti
Nunc opus: & ualidæ nequaq̃ parcere dextræ.

R VFFVS.

Iam me iam nimium longo ſermone moraris:
Expedias tandem: quæ ſit quæ tanta facultas:

Quo pacto ualeam facinus cōmittere tantum.
Crede mihi genetrix: nihil est tā turpe: qđ ardēs
Dextra reformidet cultro munita furenti:
Dum modo me possim solio trabeaq; superbum
Reddere: & augusta caput hoc ornare corona.

TISIPHONE.

Aduertas igitur. paucis te Ruffe docebo.
Iam scio nouisti Fernandum Martis alumnū:
Qui cōmunis amor lati nunc dicitur orbis
(Pro dolor) & nostras totiens qui fundere gētis
Approperans: semper remeat uictricibus armis
Clara triumphali redimitus tempora lauro:
Quem supplex oriens audito nomine tantum:
Occiduusq; dies posita feritate ueretur:
Hic est: qui regnum certa tibi sorte dicatum
Possidet: & magna munitus utrinq; caterua
Præradiat solio: fruiturq; quod ipsa pararant
Prouida fata tibi. sed te quid Ruffe quid ultra
Detinet imbellem: cur non in Regia tecta
Sponte furis: cur nō recipis uiolenter adempta?
Si uir es en tempus nunc est: quo uota sequaris
Expectata diu. Trepidis nunc iura superbus
Dat populis: tantæ securus fraudis & astus.
Ipse per insidias tacita sub ueste latentem
Illuc fer gladium: quem tergo Regis adhæsus
Exere: & audaci iandudum perface dextra

Horrida terrifico maculentur rostra cruore.
Ipsa frequens adero. nunq̃ te Ruffe relinquam:
Hæc erit illa manus: quæ certū dirigit ictum.
Nunc curare tuum est: tanto ne dextera cœpto:
Neue animus titubet. fac altum uulnus ad ossa:
Si qua potes: penetret. studiis popularibus ipsa
Sis gratus faciam: magnumq; sequare fauorem.
Omnibus immittam uiridi serpente furorem:
Peruertamq; hominum mentis caliginē cæca:
Tota salutabit subitum te Hispania Regem.
Ergo age tolle moras. dū se tibi cōmoda præbēt
Tempora: dum faciles uenti: tu carbasā pande.
RVFFVS.

Non opus est uerbis: nec tanto diua rogatu:
Nanq; ego ni longe superē documenta Magræ:
Ni capiti imponam madidum diadema cruore:
Sisyphium facito subeat mea uita laborem.

TISIPHONE SOLA.

Quas mihi debebunt laudes: qualesq; triūphos
Tartara: si tantum Regem prostrarit alumnus
Noster: & intrepidus hostilia colla secarit
Hesperio sellam denudans Rege Curulem:
Qui solus nostros popularis impete magno
Perdere tentabat: totūq; fugare per orbem:
Nec superum fulcire fidem: propriūq; cruorē
Fundere cessabat: semperq; resurgere maior

Squallida consuerat longi post uulnera belli.
At nunc quis tantos Proceres: tantasq; Phalāges
Pro superis ductare uolet per aperta pericla:
Haud ducibus cunctis sedet hæc sentētia cordi:
Bella sibi nunc quisq; gerit: solumq; laborat
Imperium proferre suum: cessatq; tueri
Quod cōmune uidet. Marcescunt pectora turpi
Segnitie potius q̄ quis succurrat amicis.
Nunc sola ambitio regnat: calcatur honestum
Sub pedibus: cumulant opes discrimine nullo.
Nusq; Fabritius: nusq; mens sancta Camilli.
Hic solus (fateor) communia bella gerebat
Non sibi sed fidei: clypeo munitus & hasta
Semper: & assuetis nunq; defessus in armis.
Quare hic si nostri percussus uulnere Ruffi
Sanguineā pulsabit humū: quis deinde uetabit
Auspice me totum Plutoni tradier orbem:
Maginedisq; mei late monimenta uagari:
Quis digna me laude feret: quæ sola sororum
Nunc fuerim cōmenta uiam: qua nostra iuuent
Imperia: heu tantam iandudum passa procellā.
¶ Vltterius sed certa uetant me Fata morari
Iam uideo: prohibentq; frui Regione serena.
Hinc Acherontæas descēdere cogor ad umbras:
Tartareiq; Iouis tenebrosa reuifere Regna.

REGINA AVDITO REGIS VVL
NERE EXANIMATA EGREDI
TVR CVM NVTRICE.

Miseram pavidam q̄ tristis pculit aures
Nūtiū. heu peo quotiēs audita recor
Pro supi subito potius mihi terra dehiscat: / dor
Vel me perpetuas demittat fulmen ad umbras:
Quam quisq̄ nostri uiolarit corpora Regis.

NVTRIX.

Parce precor lachrimis: & fletibus ora rigare.
Qui scis an uerus fuerit de uulnere Regis
Nuntius: an potius mendaci uenerit ore?
Vix equidem credo quenq̄ Regina fuisse
Tam dirum: & tota penitus ratione carentem:
Vt uiolare tuum tentauerit ense maritum.
Qui placidus semper tractabat cuncta benigno
Imperio: qui tantus erat moderator honesti
Iustitiæq; simul: per quem iam sæcla redibant
Aurea: qui tanta populos in pace regebat.
Præmia digna bonis qui solus reddere norat:
Et fræno cohibere malos: quo Principe tandem
Tuta uidebatur nimium sibi machina mundi.

REGINA.

Heu mirū hoc minime Nutrix mihi cara uideť:
Tempore præcipue nostro: quo regnat erymnis

Inferā: quo nūq̄ Maiestas Regia tuta est.
Hæc animū tamen afflictæ spes unica reddit:
Quod perhibent uulnus diuina sorte retentum:
Ne penitus carī refecaret colla mariti.

EIVSDEM ORATIO PRO

SALVTE REGIS.

O pater omnipotens: o summi rector Olympi.
Cuius opus mortale genus: cœlumq; profundū:
Planitiesq; immensa maris: spatiosaq; tellus:
Hoc caput o libeat mundo seruare cadenti:
Quod fuerat totiens alienæ causa salutis.
Profuerit proprii capitis tot aperta pericla:
Tot sumptus: diuine Pater: uariosq; labores
Pro sancta subiisse fide: tot milia uinclis
Exoluisse hominum diro famulantia Regi.
Impia profuerit Maurorum castra fugasse:
Insignesq; sacris templis posuisse triumphos
Et Magmedæas totiens fudisse cohortes.
Tu quoq;: quo fœlix patrono Hispania fertur:
Huc ades: & meritum Regem diuine Iacobe
Aethereo cōmitte patri: releuetur acerbum
Vulnus: & ignauo reddatur pœna nocenti.
Nec liceat regnare malis uirtute iacente
Sub pedibus diris. Quis enim fas esse putarit
Vexariq; pios: contraq; uigere nocentis?

EADEM VISO DIVO IACOBO.

Sed quis tam subitus percussit lumina fulgor:

Humanam superans aciem: sint omnia fausta:
Sit felix quodcunq; paras Pater optime diuū.

DIVI IACOBI AD REGINAM
CONSOLATIO.

Desine iam lachrimis castissima femina: tristes
Comaculare oculos. Cessent iam uota precesq;
Sollicitare deum. deponas corde timorem.
Vox tua iandudum placidas peruenit ad aures
Aetherei patris. Qui cum spectaret ab alto
Horrendū facinus: qđ barbara dextra parabat:
Huc me festinum supero demisit Olympo:
Qui caeleste manu lænirem uulnera Regis:
Immeritaq; uirum prohiberem morte perire.
Duxerat indignum coeli pater ille supernus:
Si Regem: tanto superum qui flagrat amore:
Cui fidei comissus apex: qui regna Tonantis
Assidue proferre studet per mille pericla:
Proditor unus iners ignaua morte necaret.
Non tamen hæc Regē credas mala talia passum
Criminis ob pœnas: aut læsi Numinis iram.
Sed pater omnipotēs uoluit sic Principis huius
Explorare animū. Nam uirtus inclyta sese
Rebus in aduersis melius probat: inq; periclis.
Corrumpūt mētem sapientum: animosq; fatigāt
Prospera: nutritur generoso uita labore.
Pace diuturna marcescunt fortia corda:

Sordefcuntq; litu: nisi portas cuspede pulset
Miles: & hostili minitetur uulnera ferro.
Gaude igitur matrona dei dignissima donis:
Vir tuus euasit seruatus grandibus actis:
Imperioq; Asia. Veniet iam sub iuga supplex
Africa. & immensus diuinis legibus orbis
Sub uestro imperio discet parere subactus.

REGINA SOLA.

Quas tibi nūc grates referā: quæ munera tandē:
Coniuge pro incolumi: pro toto deniq; regno
Maiestas ueneranda dei: Quæ lumine recto
Cuncta uidens subiecta polo mortalia facta
Præmia digna bonis: prenāq; nocentibus addis.
Sed quid lenta moror? cur non adolētur odores
Ignibus accensis: cur non in templa faceffo
Tot rea uotorum? saluo quæ multa marito
Debemus. sed quid crepuerunt ostia Regis?

EADEM CONSPECTO REGE.

O decus: o caræ spes & generosa uoluptas
Coniugis: o uitæ requies: o dulce leuamen:
Pectore quis rabido coniunx: quis mēte pfana:
Quis penitus ratione carens: tibi fata pararat
Impia? Num Scyron fuit hic: nū Sparthacus a
REX. *Ætrox?*
Dic rogo dic coniunx nunquid de uulnere nro
Auribus hausisti? Scin quantum colla periculum

Vitarint nuper superum seruata fauore:
Scin quanto clypeo pro me diuina Iacobi
Numina nūc steterint: scin uulnera sana repēte
Ipsius auxilio minimum mouisse dolorem:

REGINA.

Ordine nunc recto mihi cuncta relata fuerunt.
Vex age dic Coniunx nū debita quæso nocentē
Pœna manet: patit' q; ferox adamantina uincla:
An sibi consuluit pedibusq; fugaq; rapaci:

REX.

Seruatur uinctus tenebroso carcere & atro:
Impia iam grauib; premitur religata catenis
Dextera: iamq; pedes plectūtur compede grādī.

REGINA.

Iure qdē. At quo nā monitu: qua mēte: nefandū
Crimen id infano concepit pectore: scistin:

REX.

Nescio. Nam uulnus lecto me affixerat altum.
Sed Mendoza: mei requies non parua doloris:
Quem nō ista latent: poterit tibi cuncta referre.

PETRVS MENDOZA CAR-
DINALIS.

Quid nisi mira nimis referā: credendaq; tarde:
Nam quotiens Procere uestri scirantur ab illo:
Quæ nam causā foret sceleris: tantiq; paratus:
Respondet tanq̃ penitus ratione careret.

Scin quanto clypeo pro me diuina Iacobi

Nec dubiū:ratione caret:prenditq; catenas
Mordicus:& populo spectanti triste minatur.
Res monstrosa quidē.Capiti stāt lumina tetra.
Terribilis facies premitur pallore nefando:
Intuiturq; solum semper non lumine recto.
Lingua uenena gerit.liuent rubigine dentes.
Deformis macies apparet corpore toto.
Nusq̃ risus adest.suspiria semper abundant.
Horrendumq; caput redimitur crinibus atris.
Inficit aspectu quicquid conspexit acerbo.

REX.

Quid nisi suppetias nobis diuina tulissent
Numina:q̃ facile cecidissent colla recisa
Vulnere terribili: quanta est(en cerne)cicatrix.
Nunc igitur uere patuit q̃ mutua cura
Sit nostri superis.Nūc sunt nūc magna gerēda:
Ne tanti immemores meriti doniq; uocemur.
Iam ducibus nobis totum uenerāda per orbem
Aetherei patris uolitabunt signa per Afros:
Perq; Asiæ campos.imponam gentibus illis
Diuinas leges:ibis Regina per urbes
Innumeras:gentisq; truces documenta docebis
Mitia.Magnanimos quotiens mirabere Reges
Imperio parere tuo feritate subacta:
Hæc sunt quæ dudum flagrāti mente reuoluo:
Nunc peragenda magis.dū nō præsentia desint

Numina:constitui nullos uitare labores.
Tu uero interea dum nos pia tela paramus:
Magnaniasq; acies: animosq; classica Martis:
In tua tecta redi:conceptaq; soluere uota
Cura sit:atq; aris meritos imponere honores.
Mente dein grata Pario de marmore surgant
Fac seruatori sublimia templa Iacobo:
Qui me teq; simul seruauit corpore in uno:

CHORVS.

Exuperat solidum uirtus interrita ferrum:
Nō timet insanos hominum bene tuta furores.
Non Siculos ignes: rapidi non fulminis iram.
Et uiget in duris:gaudetq; per aspera ferri.
Pectore magnanimo contemnit inertia facta.
Sæpe quidem aduersis agitatur casibus:atq;
Fluctuat:at nunq; didicit succumbere uicta.
Nil fraudes:nil uincla nocent: nil dira uenena:
Nil Pelag':nil scylla rapax:nil sæua charybdis.
Nullus in hanc(moneo)crudelia tela mouere
Audeat:amittet uires & robora dextræ.
Huic omnis debetur honos:hæc deniq; sola
Immortale decus meruit:nomenq; perene.
Hæc nos conciliat superis:hæc scandere cœlum
Aethereaq; docet sedes:super astra uolare
Nos facit:& nunq; sentit communia fata.
Discite nunc igitur Reges æterna mereri

Nomina : & excelso contingere uertice cœlum:
Fernando monstrante uiam cum coniuge clara:
Perq; omnis resonet foelix Hispania terras.

Fernandi Seruati finis.

Eiusdem in Ruffum Regiæ Maiestatis uiola-
torem Inuectiua.

Quod tantū ifcelix dederat tibi Ruffe fu-
Armaratq; truces ense furente manus:
Quis cæcā indiderat mentem: q; talia monstra
Suaferat: O stygii dira propago lacus.
Quod tibi conferri possit facinusq; scelusq;
Quod maius monstrū Phœbus in orbe notet:
Tu Schyrona grauem superas : & Bebryca dig:
Busiris minor est impietate tua.
Huic sceleri cedunt uiolenti facta Procustis:
Et Schinis Istmiacis pœna timenda uiris.
Bistonii ingenium superasti imane Tyranni:
Carnibus humanis qui satiabat equos.
Iam tibi Tandalidæ uincuntur perfide fratres:
Turbarunt nitidos qui dape Solis equos:
Spartacus & Chrisus seruilia signa ferentes:
Dicent mites Enomausq; simul.

Non Marius: nō Sulla ferox: nec Cinna cruētus
Conferri poterunt impie Ruffe tibi.
O scelus indignum: quod nulla piacula soluāt:
Quodq; patet supero displicuisse Patri:
Oblitus recti: commiscens sacra profanis:
Oblitus quidnam falsq; piumq; petant:
Tu ne caput sacrum gladio resecare parabas?
Quod uitam innumeris præbuit ante uiris.
Tu ne ducem tantum uiolare insane putaras?
Qui gerit assidue Martia bella Deo.
Qui ueneranda ferens uictricia signa Tonantis
Impia Barbarici contudit arma ducis.
Qui Mauro Hesperia foelici Marte fugato:
Inde domum uictor clara trophœa tulit.
Quiq; suos cupiens purgatos reddere fines
Iudaicum Hispano reppulit axe genus.
O caput insanum quod nulla cucurbita purget:
O cui uipereo pectora felle uirent:
Soluere tun demēs Adamātina uincla furebas?
Queis superi Hispanos implicuere Duces.
Quos stabili iunxit diuina potentia Cesto:
Haud furor hos hominis dissociare potest.
Ergo in Fernandum non hæc: sed in ætheris alti
Numina: direxti tela nefanda miser.
Hæc genus humanum crudelis dextra petebat:
Orbis in hoc quoniam statq; caditq; salus.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 20 lines, though it is extremely faint and largely illegible due to fading and the texture of the paper. Some words and phrases are difficult to discern, but appear to be in a historical or literary context.

